

**Corpus Juris Canonici, Per Regulas Naturali Ordine
Digestas, Usuque Temperatas, Ex Eodem Jure, Et
Conciliis, Patribus, Atque Aliunde Desumptas, Expositi**

Opus, Tum In Rebus Obscuris Claritate, Tum Dispersis Collectione ac
delectu, in contrariis conciliatione, eximium, simulque Indicibus ac
Præfationibus, Notisque quamplurimis & exquisitis illustratum, ; In Tres
Tomos divisum

Complectens Prolegomena Ad Jus Canonicum In Se Et Universim
Consideratum

Gibert, Jean-Pierre

Coloniæ Allobrogum, 1735

Sectio IV. De Rescriptis nullis.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-74413](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-74413)

III. Si falsa sit Bulla, sive Sigillum, id est si verè collata, ab eà nonnihil absimilis videtur. C. 5. *cod. Tit.*

IV. Si Falsum sit Filum, id est aliud, quàm in Cancellariâ Romanâ consuetum. *ibid.*

V. Si Filum alicujus Bullæ, alteri adjunctum sit.

VI. Si immutata appareat certis in locis scriptura. *ibid.*

VII. Si Charta de novo scripta videatur. *ibid.*

VIII. Si Charta adeò spissa sit, ut Charta abraza alia tenuissima agglutinata appareat. *ibid.*

IX. Si alia sint scripturæ forma, modus dictaminis, sive Stilus, Chartæ qualitas, quàm quæ in Cancellariâ Romanâ adhiberi solent: Petita ex Bulla, Filo, & Stilo falsitatis Notæ indicantur etiam in fine C. 6. *ejusd. Tit.*

§. II.

Qua à Jure adhibeatur Cautela, ne fiant Falsa Rescripta.

REGULA.

Præter latam in Falsarios pœnam, de quâ postea, non alia in Jure adhibetur Cautela, ne Falsa fiant Rescripta, quàm quæ sequitur.

Prohibetur, ne Rescripta recipiantur ab alio, quàm à Papâ, vel ab alio, quàm ad id Deputato, idque sub pœnâ Excommunicationis in Laicum, & Suspensionis in Clericum C. 4. *De Crim. Fals.*

§. III.

Quis circâ Falsum Rescriptum Reus censendus est.

REGULA.

Non alii à Jure habentur ut Rei circâ Rescripta Falsa, quàm isti.

I. Falsitatis vitium per se Exercens, vel per alium, illiusque Fautor & Defensor. C. 7. *De Crim. fals.*

II. Rescripto Falso Utens. *ibid.* Idem habet C. 8. & 11. sumpta in contrario sensu.

III. Illud Impetrans. *ibid.*

IV. Ultra 20. dies illud Detinens. C. 4. *cod. Tit. in fine.*

Nota obiter ex postremo loco citato inferri posse, Priorem loqui tantum de Urente & Impetrante, qui cognoscit falsitatem: nam, quæ dicit de Detinente, ad Cognoscentem falsitatis vitium restringit, & non est potior ratio de isto, quàm de aliis.

§. IV.

Quomodo à Jure Canonico puniatur circâ Rescriptum Falsum Reus.

REGULA.

Non aliis plectit Jus Canonico pœnis circâ Rescriptum Falsum Reos, quàm istis.

I. Falsitatis vitium per se vel per alium Exercentem necnon & illius Fautores Anathemate innodatos declarat. C. 7. *De Crim. Fals.*

II. Clericos Falsarios deprehensos omni Officio, Beneficioque Ecclesiastico privat, sive per se, sive per alium hoc Crimen commiserint; si verò per se, degradari jubet, & Potestati Seculari tradi. *ibid.*

III. Urentem, Impetrantem quoque, ipso facto ab Officio & Beneficio spoliari jubet, si sit Clericus; si Laicus, Excommunicationi tandiù subijcit, donec competenter satisfecerit. *ibid.*

IV. Ultra 20. dies Detinentem Excommunicatione Papæ specialiter reservatâ illaqueat. C. 4. *ejusd. Tituli.*

V. Præcipit, ut Testes, qui gratiâ, odio, vel timore super Falsitate Rescripti nolunt deponere, ad id per

Censuram Ecclesiasticam compellantur. C. 9. *de Testib. cogendis.*

SECTIO III.

DE RESCRIPTIS SUSPECTIS.

Circâ Rescripta Falsitatis suspecta Quæri potest. 1. Quæ talia à Jure habeantur. 2. Quid circâ hujusmodi Rescripta sit faciendum.

§. I.

Quæ Rescripta Falsitatis suspecta à Jure censentur.

REGULA.

Non alia in Jure dicuntur suspecta Falsitatis Rescripta, quàm ista.

I. Si sint contraria alicui Concilio Generali, & de eo mentionem non faciant: Si tamen illud Concilium aliud sit, quàm Tridentinum; Plus enim V. expressè Brevi 1570. declaravit, Rescripta Concilio Tridentino contraria valere, etiamsi illi non derogent expressè. C. 3. *de Capell. Monach.*

Inferitur ex C. 17. *de Rescript.* in quo INNOCENTIUS III. dicit, quòd sciens nihil apponi facit in Rescriptis suis, quod de Jure debeat reprehendi: hoc Idem articulo hanc affert rationem C. 57. *De Elect.* Non est credendum, Romanum Pontificem, qui Jura tuetur, uno verbo velle subvertere, quod aliàs multis vigiliis est inventum & excogitatum.

II. Si quæ Falsitatis Nota ex suprâ notatis in illis ita appareat, ut meritò dubitetur, an vera sint. C. 15. *De Appell.*

III. Si Causæ cognitionem prohibeant. Cap. 2. *De Rescr. Vid. GONZALEM in illud n. 18.* Hæc prohibitio injusta esset, quia nemo inauditus damnandus est.

IV. Si manifestum in Constructione peccatum contineant. C. 11. *De Rescript.* C. 5. *De Crim. Fals.*

V. Si sit rasura in loco suspecto. C. 3. *de fide Instrum.*

VI. Si Gratia concessa, sit insueta exemploque, careat C. 5. 6. *De Confirm. Utili &c.*

§. II.

Quid faciendum circâ Rescripta Falsitatis Suspecta.

REGULA.

Circâ hujusmodi Rescripta nil aliud facere præcipit Canon, quàm istud.

I. Si Rescripta sint Juri contraria, non sunt exequenda; sed Superior super ea consulendus. C. 2. *de Crim. falsi.* C. 8. *De fide Instrum.*

II. Si quid habent Juri consonum, id executioni mandandum est. C. 8. *max. citat.*

SECTIO IV.

DE RESCRIPTIS NULLIS.

REGULA.

Rescripta non in aliis Casibus declarantur nulla à Canone, quàm in istis.

I. Si Falsi suggestionem, vel Veri suppressionem obtineantur; quod generaliter verum est, si id fiat ex malitiâ, & agatur de Gratiâ; secus, si fiat ex simplicitate, vel ignorantia, & agatur de Justitiâ; tunc enim valet quoad id quod habet Juri Communs consonum. C. 8. *de Constit.* C. 6. *De Conc. Prob.* C. 16.

C. 16. CAUS. XXVI. QUÆST. II. C. 20. De Rescript. C. 11. De Deleg. in. 1. Coll.

H. Si dent Curatum Beneficium Personis, quæ Scientiâ, Moribus, & Ætate non congruunt Concilii Lateranensis Inlitis; Quod extendi potest ad omnia Rescripta Gratia & Justitiæ, Canonibus contraria, ipsisque non Derogantia. C. 4. De Ætat. & qual. &c. C. 3. De Capell. Monach. CAUS. XXV. QUÆST. II. C. 13. 14. 15. 16.

III. Si in his desit aliqua littera & non constet de Mandatoris intentione, nec Præcedentia per Subsequentia intelligantur; secus, si desit tantum aliqua littera. C. in 15. in Coll. 5. De Off. & Pot. Deleg.

IV. Si dentur à Pontifice per ignorantiam, vel negligentiam, vel occupationem nimiam inadvertente. C. 41. De Sent. Excomm.

V. Si ab Excommunicato impetrentur extrâ Communionis vel Appellationis Causam. C. 1. De Rescript. in VI. C. ult. De Except.

VI. Si ab eodem plures in alium Appellationes Habente, ad diversos Judices impetrentur Rescripta. C. 2. De Rescript. in VI.

VII. Si à Reo Actorem Conveniente vel Reconveniente, ad alium, quam ad illum, coram quo convenitur; Rescriptum impetretur. *ibid.*

VIII. Si Secundum Rescriptum circa eandem rem impetratum de Primo mentionem non faciat. C. 2. 3. De Rescript. Loquuntur tantum de Rescript. Justitiæ; sed ob paritatem rationis, ad alia extendi possunt. Ratio enim illorum est, ne fraus sua Autori patrocineretur, hæc autem Ratio generalis est, ideòque audienda tam circa Rescripta Gratia, quam circa Rescripta Justitiæ. *Vide Exceptionem in R. 4.*

IX. Non valet Rescriptum super his, quæ Ordini Cisterciensi Sedes Apostolica specialiter indulget, nisi in illo facta fuerit hujus Ordinis Mentio. C. 6. *ibid.*

X. Non valet Rescripta, quibus impetrantur indeterminati Judices ab ipsâ Parte eligendi. C. 10. *ibid.* *Vid. GONZALEM*, ubi notat hujus rei causas aliisque Textibus probat congruas esse.

Hic damnari videtur Usus apud Gallos receptus, quo postulati à Parte Judices à Papa vel Legato impetrantur: sed differt hic Usus à damnato, quia apud Nos determinati sunt Judices, illic verò indeterminati.

XI. Non valet impetratum post Appellationem Rescriptum, in quo nulla de illâ sit mentio. C. 12. *ibid.*

XII. Rescriptum dolo obtentum irritum est habendum: idem dic, si antè terminum obtineatur: dolo autem obtinetur, si Impetrans Dignitatis suæ nomen suppressit, ut sibi Rescriptum detur aliter denegandum. *ibid.* C. 50. De Appell. C. 50. De Rescript.

XIII. Si diversa ad diversos Judices super eodem negotio contrâ eundem impetrentur Rescripta, quorum unum de alio non faciat mentionem, nullum ex his valet. C. 18. *ibid.*

XIV. Rescriptum obtentum contrâ talem talis Dioceseos nullum est, si iste sit alterius Dioceseos. C. 34. *ead.* *TIT.* Hujus Causis & sequentis Ratio desumitur ex præsumptione fraudis.

XV. Impetratum contrâ Hominem Dioceseos, non valet ergâ Hominem Civitatis. C. 25. *ead.* *TIT.*

XVI. Excedens Concedentis Jurisdictionem non valet, quale esset quod ab Ecclesiâ daretur circa rem Fori Secularis. C. 10. 20. De For. Comp. in integrâ.

XVII. Si Secundum Rescriptum post legitimam executionem accipiat, irritum est. C. 16. De Rescript. C. 4. De Restit. spoliat.

XVIII. Quando Rescriptum est aliquorum Privilegiis, Statutis, Consuetudinibus contrarium, nullum est, nisi adsit Clausula Derogatoria.

Inferitur ex C. 1. de Constit. in VI. Quod enim dicit de Constitutionibus, ad Rescripta extendendum est, cum sit par Ratio: Inferitur etiam ex C. 6. De Rescriptis, in quo dicitur, quod in Rescripto Ordinis Cisterciensis Privilegiis contrario, faciendâ est mentio de Privilegio hujus Ordinis, ut valeat Rescriptum; Dici

posset; quod *Caput istud* contineat Gratiam Ordini Cisterciensi specialiter indulgam, ideò ad alios similes Casus extendi non posse; sed Respondere licet, quod id unum speciale est in *cit.* *Cap.* quod in Rescriptis Ordini Cisterciensi adversis expressa sit mentio faciendâ de Privilegiis hujus Ordinis: in Rescriptis verò, quæ aliorum Indultis adversantur, sufficit ut generaliter derogetur omnis Privilegiis.

REGULA II.

Ignorantia Facti, quod in Rescripto, ut valeat, est exprimendum, impedit, ne Rescriptum sit irritum, quando Factum illud non exprimitur.

C. 7. De Rescript. in VI.

REGULA III.

Rescriptum quoad aliquid nullum, non ideò quoad cetera irritum est.

C. 9. de Rescript. in VI.

REGULA IV.

Secundum Rescriptum valet, non factâ de Primo mentione, quando Impetrans isto usus non est dolo vel negligentia.

C. 9. 12. de Rescript.

REGULA V.

Rescriptum nullum est, quoties non exprimit, quod, ut valeat, Jus vel Stylus exprimendum declarat.

Inferitur ex C. 17. 34. 35. de Rescript. ubi Rescripta declarantur nulla, ob id solum, quod in his non exprimentur, quæ ex solo Jure vel Stilo esse exprimenda judicantur.

Circa ea, quæ exprimenda declarat Jus Vibe R. 9. hujus Tituli.

REGULA VI.

Non est irritum Rescriptum, quoties non exprimit, quod expressum à concedendo Papam revocaret.

C. 23. de Accus. ubi Collatio facta Criminoso Beneficium Petenti, modò non sit diffamatus, valet, si illius tamen crimina expressa fuissent, à conferendo tali, retraxissent, ut inferre licet ex C. 4. de Ætate & Qual. &c.

REGULA VII.

Non sola Falsitas, seu Res Falsa, quæ cognita à concedendo Papam retraheret, Rescriptum irritat, sed quandoque & ea, quæ cognita non retraheret.

C. 34. de Rescript.

REGULA VIII.

Irritum est Quidquid sit vi Rescripti irriti.

C. 19. De Rescript. C. 6. De Conc. Prab.

REGULA IX.

Quæ exprimenda in Rescriptis, ut valeant, continent.

Non alia Canon ad id clarè exigit, ut in Rescriptis exprimentur, quam ista.

I. In Secundo Rescripto circa idem negotium impetrato, de Primo mentio haberi debet. C. 2. 3. 15. De Rescript. C. 11. 13. de Deleg. in 11. Coll. C. 12. 19. *ead.* *TIT.* C. 2. de Appell.

II. Si Quid impetretur contrarium Apostolicis Ordinibus Cisterciensis Indultis, hujus Ordinis faciendâ est mentio. C. 6. *ead.* *TIT.*

III. Obtentum post Appellationem, istius meminisse debet. C. 12. *ead.* *TIT.* C. 3. de Confr. util. &c.

IV. Vera Impetrantis Diocesis exprimenda est. C. 34. *ead.* *TIT.*

V. Idem de ipsius Patriâ vel Domicilio, quando est de Civitate Cathedrali. C. 35. *ead.* *TIT.*

VI. Extrâ

VI. Extrà Diocesium ultrà duas Diatas Reum trahens meminisse debet Constitutionis id prohibentis. *C. 26. Eod. Tit.*

VII. In Rescripto ad Beneficium, exprimendum illud, quod Impetrans jam possidet. *C. 26. 27. 42. Eod. Tit.*

VIII. In Rescripto Beneficii Restitutorio exprimenda est causa, ob quam Impetrans amotus fuit. *C. 26. Eod. Tit.*

IX. In Rescripto ad Beneficium obtinendum, Impetrans meminisse debet Primi, vi cuius Beneficium vel Pensionem obtinuit. *C. 31. Eod. Tit.*

X. Irregularis suæ irregularitatis meminisse debet in Rescripto, quo Beneficium impetrat. *C. 2. de Fil. Presb.*

XI. In Rescripto, quo quis à Beneficio amoveri præcipitur ob impedimentum Canonicum, à quo dispensatus fuerat, habenda est mentio Dispensationis antea sibi concessæ. *C. 9. Eod. Tit.*

XII. In Rescripto, ad Beneficium obtinendum, Impetrans exprimere debet, se Clericum esse. *C. 16. de Transact.*

XIII. In Rescripto, cujus impetrationi obest Excommunicatio, de istâ mentio facienda est; secus, si non obstit. *C. ult. de Except.*

XIV. Cùm vi Primi Rescripti processum est, ac res, de quâ agitur, tangit Privilegia à Sede Apostolicâ concessa, Secundum Rescriptum circa eandem rem impetratum de utroque hoc puncto meminisse oportet. *C. 30. de Sent. & Re Jud.*

XV. Contrarium Statuto jurato & à Papâ confirmato Rescriptum de illo mentionem facere debet. *C. 19. de Rescript.*

XVI. In Rescripto, quo Petro Prioratus seu Temporalis Administratio confirmatur, exprimendum, Petrum esse Regularem. *C. 5. 6. de Confirm. util. &c.*

XVII. Rescriptum à Censurâ absolvens facti seriem, propter quod illa lata est, continere debet. *C. 5. de Cohab. Cler.*

XVIII. Quando Rescriptum Concilio Generali adversatur, illius meminisse debet. *C. 3. de Capell. Monach.* Exceptio habetur. *C. 1. de Const. in IV.*

REGULA X.

Expressionis defectus suppletur per Clausulam faciendæ expressioni respondentem. *C. 21. de Præb. in IV.*

REGULA XI.

Clausula motu proprio eundem defectum supplet, nisi agatur de damno tertii. *C. 23. de Præb. in VI.*

SECTIO V.

DE ANNULANDIS RESCRIPTIS.

REGULA.

Non alia in Canone leguntur circa Rescripta annullanda, quàm ista.

Quidquid fit ex Rescripto irritando quale est subreptitium, quoad Lites irritandum est. *C. 22. de Rescript. C. 5. de Vicario.*

SECTIO VI.

DE RESCRIPTIS, QUORUM DUBIUS EST VALOR.

REGULA.

In dubio, an Posterior Rescriptum Prius revocet, utriusque Iudices simul cognoscere debent, si alii aliis deferre noluerint; quod si concordate nequiverint; Arbitri à Partibus electi concertationem sopire debent.

C. 14. de Rescript.

SECTIO VII.

DE RESCRIPTORUM, QUIBUS INEST AMBIGUITAS, INTERPRETATIONE.

REGULA.

Non alia leguntur in Canone circa Rescriptorum ambiguoarum interpretationem, quàm ista.

I. Rescripta ambigua ex Rescribentis intentione interpretanda sunt. *C. 41. de Appell.*

II. Quando obtinetur Rescriptum contra Petrum & Quosdam alios, hæc Clausula, *Quidam alii*, non extenditur ad Plures, quàm ad Quatuor, quorum Nomina in primâ Citatione sunt exprimenda, ne varietati detur locus. *C. 2. de Rescript. in VI.*

III. Si plures in eodem negotio committantur cum hæc Clausula *si non omnes simul potuerint, qui poterunt procedant*, hoc de impotentia tam facti, quàm Juris, intelligendum est. *C. 13. de Rescript.*

IV. Si verò aliquis interesse noluerit, alii procedere non possunt, nisi prædictæ Clausulæ additum fuerit, *aut noluerint. ibid.*

V. Rescriptum ex Jure Communi est interpretandum quoad ea, in quibus ipsi expressè non derogat. *C. 18. Eod. Tit.*

VI. Clausula, *si ita est*, ad omnia, quæ præcedunt, extenditur. *C. 25. Eod. Tit.*

VII. Clausula, *si Idoneus*, non imponit onus probandi se idoneum, Rescriptum accipienti. *C. ult. De Præsumpt.*

VIII. In Rescripto, quo in aliquâ Ecclesiâ de Beneficio aliquis provideri jubetur, nomine Beneficii simplex Beneficium, non illius Ecclesiæ Rectoria seu Dignitas intelligitur. *C. ult. De Præb.*

IX. Rescriptum Gratiam ambitionem concedens strictè est interpretandum: Talis autem censetur, quâ Prælato permittitur, ut Beneficia, quæ tempore Promotionis habet, retineat. *C. 5. de Rescript. in VI.*

X. Quando pluribus articulis connexis in unâ Commissionem positus, in uno tantum contingit, Appellatio nem expressè vetari, ea quoque circa alios censetur interdita, quocumque Rescripti loco Clausula inseratur; *C. 41. de Appell.* Sed, si de pluribus negotiis, quæ se minime contingunt, in Rescripto agatur, ad illud negotium restringenda est Clausula, quod præmissum est. *C. 71. Eod. Tit.*

XI. Præcedentia per Subsequentia, & è contrâ, sunt explicanda, cujus ratio est, quia Rescripti principium sæpe refertur ad medium & ad finem; medium verò ad principium & ad finem. *C. 41. cit.*

XII. In re gratiosa Abbates sub Monachis comprehenduntur. *C. 46. de Sim.*

SECTIO VIII.

DE ALIIS RESCRIPTORUM DIVISIONIBUS.

Quæ de Rescriptis dicenda supersunt, paucis Titulis comprehendimus; quia, quæ Rescripta conditionata & disjunctiva respiciunt, uno verbo expediuntur: quæ verò Rescripta tum Gratia tum Justitia spectant tribus Regulis finiuntur: postremò, quæ ad Rescriptorum executionem pertinent, pluribus quidem Regulis, sed brevissimis & facillimis continentur. Eadem de causâ possemus etiam, nullâ adhibita subdivisione, singula hæc explicare, verum, ne ulla sit hoc in Tractatu confusionis umbra; Sectionem hanc Octavam in Sex §§. pro rerum tractandarum numero subdividemus;

§. I.

De Rescriptis Conditionatis.

REGULA I.

Rescriptum conditionatum non valet, nisi adimpleatur conditio.

C. 13. De Rescript. in VI. Clem. unic. de Conces. Præb.

REGULA